

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/4/2024
Identifikačné číslo spisu:	1115214748
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1115214748.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Humania spol. s r. o., Bratislava, Strečnianska č. 13, IČO: 44921730, zastúpeného JUDr. Ing. Miroslavom Čipákom, advokátom, Bratislava, Vázovova ul. č. 9/B, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Bratislava, Špitálska ul. č. 4, 6, 8, IČO: 00681156, zastúpenej Martin Pavle s. r. o., advokátskou kanceláriou, Bratislava, Pribinova č. 4, IČO: 36860450, o náhradu škody, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-16C/146/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. marca 2023 sp. zn. 10Co/1/2023, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalovaná má voči žalobcovi nárok náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. mája 2022, č. k. 16C/146/2015-588 žalobu o náhradu škody zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. Predmetom žaloby bola náhrada škody spôsobená štátom, ktorá mala vzniknúť v príčinnej súvislosti s prijatím novely zákona č. 124/2006 Z. z. v období od 01. 01. 2012 do 31. 07. 2014, ktorým bola zrušená povinnosť zamestnávateľov zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do I. a II. kategórie. Rozhodnutie odôvodnil v zmysle čl. 1 ods. 1, 2, 3, čl. 5 ods. 1, 2, čl. 7 ods. 3, 4, 5 Smernice Rady č. 89/391/EHS zo dňa 12. 06. 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci (ďalej aj „Smernica“), § 6 ods. 1 písm. q), § 21 ods. 1, 2 zák. č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len ako „zákon o BOZP“), účinný od 01. 07. 2006, § 21 ods. 2, § 22 ods. 1 zák. č. 124/2006 Z. z. účinný od 31. 07. 2014. Súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobca nepreukázal kumulatívne splnenie všetkých predpokladov na priznanie nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnou transpozíciou smernice tak, ako to predpokladá ustálená súdna prax s tým, že v konaní neboli definované žiadne konkrétne práva žalobcu vyplývajúce zo Smernice, ktorých by sa žalobca mohol dovolávať súdnou cestou. Uviedol, že žalobca sa žalobou

domáha od žalovaného nároku na náhradu škody spôsobenej zmenou pôvodne správne transponovanej Smernice na právnu úpravu v rozpore s právom Európskej únie, zmenou ktorou boli legitímne očakávania žalobcu, že jeho investície do podnikateľskej činnosti nebudú neočakávane zmarené a že bude môcť v stanovenom minimálnom rozsahu vykonávať činnosť pracovnej zdravotnej služby pre existujúcich a budúcich zmluvných partnerov aj ohľadom ich zamestnancov zaradených do prvej a druhej kategórie rizikových prác s tým, že si vykonal na základe vykonanej analýzy prieskumu trhu z pohľadu potencionálnych klientov (počet zamestnancov v Slovenskej republike 2 - 2,2 mil.), poznania možnosti odborných kapacít (počet možných garantov príjmov oprávnených vykonávať PZS, t. j. konkurenciu na trhu) a získaných skúseností z poskytovania tejto služby u zamestnávateľa a pristúpil k založeniu spoločnosti, keď mal dôveru v plnenie záväzkov Slovenskej republiky voči Európskej únii, a teda legitímne očakávania bezproblémovej realizácie svojich podnikateľských plánov postavených na legislatívnej stabilite. Uviedol, že žalobca argumentoval tým, že pracovné zdravotné služby vznikli na základe štátom určených kritérií ako nominované spoločnosti na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov s legislatívne garantovanou povinnosťou pre všetkých zamestnávateľov mať túto službu zabezpečenú, avšak novelou zákona č. 124/2006 Z. z. z roku 2011, ktorá bola v príkrom rozpore so Smernicou, došlo k výraznému negatívnemu dopadu na garantované legitímne očakávania pracovných zdravotných služieb s veľkou finančnou stratou a zmarením podnikateľských plánov, keď žalobca pripustil, že navrhovaná výška škody nebola stanovená znalcom, ale vypočítaná na základe vážených priemerov cien obvyklých na trhu v danom čase, pri výpočte boli použité nielen zmluvy uzatvorené žalobcom, ale aj cenníky iných poskytovateľov s obdobnými rozsahmi výkonov pri vykonávaní pracovných zdravotných služieb, keď prijatou novelou nestratili predmetné zmluvy časovú platnosť, ale zmenou zákonnej povinnosti nebol dôvod službu ďalej poskytovať a hodnota zmlúv sa tak znížila o 95 %. Súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že Smernica je v zmysle ustanovenia čl. 249 ods. 3 Zmluvy o fungovaní EÚ záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom voľba foriem a prostriedkov je ponechaná na vnútroštátne orgány. Smernica Rady č. 89/391/ EHS bola Slovenskou republikou transponovaná zákonom č. 124/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, pričom v zmysle Smernice vznikli pracovné zdravotné služby ako štátom zadefinované subjekty zaisťujúce odbornú ochranu zdravia zamestnancov pri práci, transponovaním Smernice do slovenského právneho poriadku štát preniesol zodpovednosť za ochranu zdravia zamestnancov pri práci na zamestnávateľov, povinných zabezpečiť zdravotný dohľad pre všetkých zamestnancov na vlastné náklady a výhradne odborne spôsobilými osobami a zamestnávatelia mali možnosť zabezpečiť ochranu zdravia zamestnancov aj vlastnými zamestnancami, za podmienok splnenia odbornej spôsobilosti rovnocennej s odbornosťou tímov pracovných zdravotných služieb. Poukázal na to, že zákonom č. 470/2011 Z. z. z 29. 11. 2011, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a ktorým sa dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, došlo k čiastočnému zrušeniu povinnosti zamestnávateľov zabezpečiť každému zamestnancovi ochranné a preventívne opatrenia vyžadované Smernicou, a to konkrétne pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do prvej a druhej kategórie, keď na základe podnetu prešetrila Európska komisia nesúlad národnej legislatívy s právom Európskej únie v podobe zrušenia už existujúcej správne implementovanej smernice; konštatovala, že právne predpisy Slovenskej republiky podľa všetkého nie sú v súlade s ustanoveniami článku 7 Smernice Rady 89/391/EHS a zaslala Slovenskej republike odôvodnené stanovisko týkajúce sa tohto bodu, pričom dôvod rozporu so Smernicou bol odstránený zákonom č. 204/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, keď tento zákon nadobudol účinnosť odo dňa 01. 08. 2014 v časti ukládajúcej povinnosť zamestnávateľa, ktorý zamestnáva zamestnancov zaradených do prvej kategórie alebo do druhej kategórie, zabezpečiť pre svojich zamestnancov zdravotný dohľad podľa § 30a a § 30d, nadobudol účinnosť od 01. 01. 2015. Podľa súdu právny poriadok Slovenskej republiky, ani právo Európskej únie, nedefinuje podmienky na vznik zodpovednosti štátu voči jednotlivcovi pri nesprávnej implementácii smernice, keď predpoklady vzniku mimozmluvnej zodpovednosti členského štátu za škodu spôsobenú jednotlivcovi v dôsledku porušenia práva Európskej únie boli stanovené až judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie rozhodnutím v spojených veciach C-6/90 a C-9/90 Y. a T. W. a ostatní,

proti Talianskej republike zo dňa 19. 11. 1991, z obsahu ktorého vyplýva, že princíp zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva Európskej únie jednotlivcovi je obsiahnutý v systéme práva Európskej únie a stanovil tri základné podmienky pre vznik zodpovednosti štátu. Prvou podmienkou je, že výsledok ustanovený smernicou obsahuje priznanie práv jednotlivcom s tým, že predmetom Smernice Rady č. 89/391/EHS, nesprávnou transpozíciou ktorej mala žalobcovi vzniknúť škoda, je zavedenie opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, z čoho vyplýva, že Smernica priznáva práva pracovníkom. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že sa stotožnil s argumentáciou žalovaného, že táto Smernica nepriznáva práva externým službám, čiže ani žalobcovi ako osobe oprávnenej na vykonávanie činnosti pracovnej zdravotnej služby, nakoľko z dikcie článku 7 ods. 3 Smernice vyplýva, že v prípade, ak zamestnávateľ nemá dostatočný počet kvalifikovaného personálu v podniku alebo prevádzke, v dôsledku čoho si nemôže zorganizovať ochranné a preventívne opatrenia sám, najíma si kvalifikované externé služby alebo osoby, a preto by sa náhrady škody, ktorá by vznikla v dôsledku nesprávnej implementácie Smernice, mohli domáhať pracovníci z dôvodu, že boli porušené ich práva (zabezpečenie opatrení na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci), prípadne zamestnávateľa, ak by im členský štát v rámci svojej právnej úpravy neumožnil najímať si externé služby alebo osoby na ochranné a preventívne opatrenia (tak, ako im to priznáva v citovanom ustanovení predmetná Smernica), čiže zákon by ukladal povinnosť zabezpečiť opatrenia výlučne zamestnávateľom. Nestotožnil sa s argumentáciou žalobcu, ktorý nesúhlasil s námietkou žalovaného, že nemá aktívnu vecnú legitimitáciu v konaní a medzi „pracovníkov“ zaradil aj externé služby, ktoré predstavujú taktiež pracovníci, a teda aktívne legitimované osoby z dôvodu, že ju nepovažoval za súladnú ani s ustanovením čl. 7 bod 3. Smernice, ktorým boli podľa názoru žalobcu priznané práva na výkon ochranných a preventívnych opatrení expertným službám, ak zamestnávateľ z dôvodu nedostatku odborného personálu nemôže zorganizovať ochranné a preventívne opatrenia, nakoľko žalobca je obchodnou spoločnosťou, ktorej (tak ako vyplýva z výpisu z obchodného registra) predmetom činnosti, okrem iného, je aj vykonávanie činnosti pracovnej zdravotnej služby podľa § 21 ods. 9 písm. a) až e) a § 26 zákona č. 124/2009 Z. z. a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 292/2008 Z. z., a i keď nepochybne zamestnáva pracovníkov v rámci pracovnoprávneho vzťahu, je tento nutné striktné odlíšiť od obchodnoprávneho vzťahu medzi žalobcom ako poskytovateľom pracovnej zdravotnej služby a inou právnickou osobou, ktorá je zamestnávateľom svojich pracovníkov, pre ktorých je zamestnávateľ povinný zabezpečiť ochranné a preventívne opatrenia. Uviedol, že žalobca sa žalobou domáha nároku na náhradu škody, ktorá mu mala vzniknúť práve v súvislosti s tým, že zamestnávateľa v rozhodnom čase vypovedali žalobcovi zmluvy o poskytovaní pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie, a preto sa žalobca mylne domnieva, že Smernica priznáva právo na výkon ochranných a preventívnych opatrení externým službám, keďže naopak ide o povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov tak, že pokiaľ uvedenú povinnosť nemôže zabezpečiť vo vlastnej réžii, je povinný obrátiť sa na externého dodávateľa služby. t. j. ide výlučne o právo zamestnanca na zabezpečenie ochranných a preventívnych opatrení. K listinným dôkazom, ktoré žalobca predložil na preukázanie porušenia svojich práv (Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky zo dňa 08. 11. 2011, Odpoveď ministerky zdravotníctva Slovenskej republiky zo dňa 12. 08. 2014 na interpeláciu poslanca Y. M. zo dňa 17. 07. 2014 a Stanovisko Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky k žiadosti Európskej komisie, Generálneho riaditeľstva pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie z roku 2012), súd prvej inštancie uviedol, že uvedené dokumenty rovnako nepreukazujú porušenie práv žalobcu, keďže sa zameriavajú na riešenie práv zamestnancov na zabezpečenie požadovanej úrovne ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci. Druhou podmienkou, ktorá musí byť splnená, aby bolo možné priznať oprávnenému subjektu nárok na náhradu škody spôsobenej v dôsledku nesprávnej transpozície smernice je, že obsah práv, ktoré smernica jednotlivcovi priznáva, musí byť dostatočne identifikovateľný priamo z ustanovení smernice, avšak z obsahu predmetnej Smernice nevyplýva priamo ani nepriamo identifikovateľné právo externej služby alebo osôb na vykonávanie činnosti pracovnej zdravotnej služby, a preto dospel k záveru, že nie je splnená ani táto podmienka na vznik zodpovednosti žalovaného na náhradu škody, nakoľko zamestnávateľ si v prípade nedostatku kvalifikovaného personálu v podniku na zabezpečenie ochranných a preventívnych opatrení môže najatť externé služby alebo externé osoby, čo však neznamená, že by zamestnávateľovi vznikala povinnosť si tieto externé služby automaticky v každom prípade najímať,

keďže je vždy v jeho plnej kompetencii sa rozhodnúť, či si zabezpečí kvalifikovaný personál v osobnej réžii a v potrebnom počte, čiže bude poskytovať preventívne a ochranné služby prostredníctvom vlastných kapacít alebo prostredníctvom externých služieb. Treťou podmienkou je existencia priamej príčinnej súvislosti medzi porušením povinnosti štátu a škodou, ktorú poškodená osoba utrpela. Zákonom č. 470/2011 Z. z. nebol prijatý zákaz pre zamestnávateľov zabezpečovať zdravotnú službu pre svojich pracovníkov prostredníctvom externých služieb, naopak zákon túto možnosť aj naďalej pripúšťal, mal súd prvej inštancie za to, že príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti štátu a škodou tak, ako si ju žalobca žalobou uplatnil, nie je daná. Súdny dvor Európskej únie v rozsudku v spojených veciach C-46/93, Brasserie du Pecheur proti Spolkovej republike Nemecko a C-48/93, The Queen proti Secretary of State for Transport z 05. 03. 1996 prijal ďalšiu podmienku na priznanie nároku na náhradu škody spôsobenú porušením práva Európskej únie, ktorou je, že toto porušenie musí byť dostatočne závažné, čiže kvalifikované, pričom novela zákona č. 124/2006 Z. z. čiastočne zrušila povinnosť zamestnávateľov zabezpečiť každému zamestnancovi ochranné a preventívne opatrenia vyžadované Smernicou, keď upustila od povinnosti zamestnávateľa zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie. Smernica obsahuje všeobecné princípy týkajúce sa prevencie ohrozenia pri práci, bezpečnosti a ochrany zdravia, vylúčenia rizikových a úrazových faktorov, informovania, porád, vyváženej spolupráce v súlade s vnútroštátnym právom a/alebo praxou a školenia pracovníkov a ich zástupcov, ako aj všeobecných predpisov na vykonanie uvedených princípov a zároveň zaväzuje zamestnávateľa zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov pri práci po všetkých stránkach, a preto pokiaľ zákon č. 470/2011 Z. z. priamo nezaväzoval zamestnávateľa zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie, neznamená to, že by zamestnávateľ nebol povinný zabezpečiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov aj v týchto dvoch kategóriách po všetkých stránkach. Uviedol, že túto činnosť pre týchto zamestnancov vykonávala bezpečnostnotechnická služba v zmysle ustanovenia § 22 ods. 1 zákona č. 470/2011 Z. z., pričom zabezpečenie úloh pracovnej zdravotnej služby prostredníctvom bezpečnostnotechnickej služby sa javí vzhľadom na kategórie prác zaradených do prvej a druhej kategórie, s výkonom ktorých je spojené minimálne riziko pre život a zdravie, ako dostatočné, keď uvedené možno vyvodiť aj zo skutočnosti, že po prijatí zákona č. 204/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, boli upravené ustanovenia týkajúce sa pracovnej zdravotnej služby a bezpečnostnotechnickej služby, pričom sa umožnilo vykonávanie pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie aj bezpečnostným technikom a autorizovaným bezpečnostným technikom. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že predchádzajúca právna úprava výslovne neustanovovala, že pracovnú zdravotnú službu možno vykonávať prostredníctvom bezpečnostnotechnickej služby, ale že pracovnú zdravotnú službu možno vykonávať prostredníctvom bezpečnostného technika alebo autorizovaného bezpečnostného technika, z čoho teda vyplýva, že rovnako bola zabezpečená bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, vrátane ochrannej a preventívnej služby, pre všetkých zamestnancov. K námietke žalobcu, že bezpečnostnotechnická služba v zmysle zákona č. 470/2011 Z. z. nepokrýva všetky oblasti, ktoré sa požadujú Smernicou, súd prvej inštancie uviedol, že sa priklonil k tvrdeniu žalovaného, že z uvedeného nemožno vyvodiť dostatočne závažné porušenie práva Európskej únie, ktoré by zakladalo vznik zodpovednosti žalovaného s tým, že či skutočne išlo o dostatočne závažné porušenie práva Európskej únie by bolo potrebné skúmať ďalším dokazovaním, ktoré však považoval za nadbytočné, vzhľadom na nesplnenie vyššie opísaných predpokladov na priznanie nároku na náhradu škody jednotlivcovi v prípade porušenia úijného práva členským štátom, ktoré musia byť splnené kumulatívne. K návrhu žalobcu doplniť dokazovanie predložením znaleckého posudku, ktorý by určil a vyčíslil výšku škody, ktorá bola spôsobená žalobcovi nesprávnou transpozíciou smernice EÚ do vnútroštátneho práva, k návrhu pribrať do konania experta na úijné právo z dôvodu, že celý spor je založený na spornej otázke, či nesprávnou transpozíciou smernice úijné právo bolo alebo nebolo porušené, s otázkami, ktoré mu žiadal položiť: 1/ Posúďte, či bolo závažným spôsobom porušené úijné právo nesprávnou právnou úpravou vnútroštátnej legislatívy, a to zákonom č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene doplnení niektorých zákonov v príslušnom znení vo vzťahu k smernici EÚ 89/391/EHS zo dňa 12. 06. 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšovania bezpečnosti a zdravia pracovníkov pri práci ? 2/ Či existencia

právoplatného rozsudku o nesplnení si povinnosti členského státu EÚ v tej istej veci spĺňa znaky dostatočne závažného porušenia európskeho práva ? 3/ Či porušená norma zakladá právo vo vzťahu ku škode pre právnické osoby alebo povinnosť pre členský štát ?, súd prvej inštancie uviedol, že vykonal dopyt u F.. a z ich vyjadrenia vyplynulo, že tak, ako boli otázky žalobcom predložené, tieto nie sú spôsobilé odstrániť spornosť tvrdení sporových strán v prejednávanej veci, z dôvodu ktorého zamietol návrh žalobcu na vykonanie znaleckého dokazovania. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že za v rozpore so zásadou hospodárnosti konania s poukazom na dĺžku konania, ako aj zásadou sudcovskej koncentrácie, považoval predloženie návrhu žalobcom na vykonanie znaleckého dokazovania dopytom na zahraničných expertov na úijné právo (predloženie súkromného znaleckého posudku; žalobcovi nič nebránilo v tom, aby si v priebehu konania od podania žaloby v roku 2015 tento znalecký posudok zabezpečil), a preto aj tento návrh zamietol. Výrok o trovách konania odôvodnil v zmysle § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 CSP v zmysle zásady žalobcovho úspechu v spore.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. marca 2023 sp. zn. 10Co/1/2023 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP) a žalovanej strane priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania (§ 369 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP).

2.1. V rozhodnutí uviedol, že súd prvej inštancie poskytol v odôvodnení svojho rozsudku presvedčivý a právne správny výklad čl. 7 ods. 3 Smernice, že tento článok upravuje výlučne povinnosti zamestnávateľov zabezpečiť pre svojich zamestnancov preventívne a ochranné služby, a to alebo prostredníctvom vlastných zamestnancov, alebo najatých kvalifikovaných externých služieb, či osôb vtedy, ak zamestnávateľ vlastnými zamestnancami s potrebnou kvalifikáciou nedisponuje. Odvolací súd sa preto nestotožnil s právnou konštrukciou žalobcu (ako podnikateľa), že je nositeľom vecnej aktívnej legitímácie v tomto konaní. Ani extenzívnym výkladom čl. 7 ods. 3 Smernice nie je, podľa názoru odvolacieho súdu, možné dospieť k záveru, že účel Smernice zaistiť bezpečnosť a ochranu zamestnancov pri práci, je možné vzťahovať na podnikateľský subjekt, ktorý si ten-ktorý zamestnávateľ najal z dôvodu zákonnej povinnosti zamestnávateľa zabezpečiť ochranné a preventívne opatrenia pre svojich zamestnancov, vykonávajúcich práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie. Odvolací súd zdôraznil, že do práva na podnikanie žalobcu nebolo spornou novelou zákona zasiahnuté, keď ani Smernica 89/391/EHS neuvádza, že by jej účelom bola ochrana práva na podnikanie pre externých poskytovateľov pracovnej zdravotnej služby, a preto sa nebolo možné stotožniť s tvrdením žalobcu v podanom odvolaní, že prijatím zákona č. 470/2011 Z. z. došlo k zmareniu jeho legitímnych očakávaní z podnikateľskej činnosti, ktoré boli viazané na ním uzavreté zmluvné vzťahy a voľbu zamestnávateľov, keďže sporná novela nezmenila požiadavky na výkon preventívnych a ochranných služieb poskytovaných prostredníctvom externých dodávateľov a uvedená zmena nekládla žiadne podmienky majúce za následok potrebu revidovania zmluvných vzťahov žalobcu. Správny je preto aj záver súdu prvej inštancie, že žalobca nie je nositeľom vecnej aktívnej legitímácie v tomto spore. Skutkové tvrdenia žalobcu spočívajúce v argumentácii, že prijatím spornej novely došlo v podstate k zákazu zamestnávateľa zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu svojim zamestnancom vykonávajúcim práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie, vykazujú znaky skresľovania právnej reality, ktorá je aj podľa názoru odvolacieho súdu jednoznačne definovaná v Smernici ako možnosť zamestnávateľa v prípade, ak nedisponuje kvalifikovaným personálom alebo disponuje nedostatočným počtom kvalifikovaného personálu, autonómne sa rozhodnúť o najatí externých služieb, ktoré mu poskytnú preventívne a ochranné služby pre jeho zamestnancov. Je nutné dodať, že cieľom (účelom) Smernice 89/391/EHS, tak ako vyplýva aj z jej preambuly, je ochrana práv zamestnancov, resp. zabezpečenie bezpečnosti a ochrana ich zdravia pri práci, teda výsledok stanovený Smernicou 89/391/EHS neobsahuje priznanie práva externým dodávateľom pracovnej zdravotnej služby (žalobcovi), nakoľko práva externých služieb neupravuje a rovnako neupravuje ani práva podnikateľov pri výkone ich podnikateľskej činnosti, a ani iná časť Smernice 89/391/EHS neuvádza, že by jej účelom bola ochrana práva na podnikanie pre externých poskytovateľov pracovnej zdravotnej služby s tým, že článok 7 Smernice nepriznáva právo poskytovateľom pracovnej zdravotnej služby na poskytovanie týchto služieb, ale možnosť externých dodávateľov poskytovať tieto služby zamestnávateľom a zároveň stanovuje povinnosť zamestnávateľom zabezpečiť preventívne a ochranné služby zamestnancom, avšak Smernica v žiadnom zo svojich článkov negarantuje externému dodávateľovi pracovnej zdravotnej služby, že ich služby budú

zamestnávateľa využívať.

2.2. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že smernica priznáva zamestnancom právo na preventívne a ochranné služby, na ktoré mali právo podľa § 21 BOZP všetci zamestnanci. Na základe spornej novely (§ 21 zákona č. 470/2011 Z. z.) zamestnávateľa už nemali povinnosť zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie, z čoho vyplýva, že aj pred prijatím tejto novely zamestnávateľ bol v zmysle zákona o BOZP povinný zabezpečiť vykonávanie preventívnych a ochranných služieb dodávateľským spôsobom len v prípade, ak nemal dostatok odborných zamestnancov. Zo znenia Smernice vyplýva, že bol daný priestor členským štátom na zvolenie si prostriedkov dosiahnutia účelu Smernice (napr. článok 7 bod 5. a bod 8.), bolo teda na jednotlivých zamestnávateľoch, či budú preventívne a ochranné služby poskytovať prostredníctvom svojich vlastných kapacít alebo prostredníctvom externých služieb. Je nutné ďalej zdôrazniť, že prijatím zákona č. 470/2011 Z. z. nedošlo k zákazu alebo obmedzeniu zamestnávateľov zabezpečovať pracovnú zdravotnú službu pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do prvej a druhej kategórie, poskytovanie tejto služby sa stalo pre zamestnancov prvej a druhej kategórie dobrovoľným.

2.3. Odvolací súd zdôraznil, že nedostatok vecnej aktívnej legitimácie, ktorú je súd povinný skúmať aj v prípade, ak žalovaná strana jej nedostatok nenamieta, je prvoradým a samostatným dôvodom na zamietnutie žaloby.

2.4. V posudzovanej veci súd prvej inštancie právne posudzoval aj kumulatívne splnenie všetkých predpokladov na priznanie žalobcom uplatneného nároku titulom náhrady škody, spôsobenej nesprávnou transpozíciou Smernice Rady č. 89/391/EHS zo dňa 12. júna 1989 a dospel k správnej závere, že žalobca dôkazné bremeno neunesol, nakoľko nepreukázal splnenie prvej podmienky (výsledok ustanovený smernicou obsahuje priznanie práv jednotlivcom), nakoľko aj podľa názoru odvolacieho súdu je nesporné, že nesprávne transponovanie Smernice 89/391/EHS by aktívne legitimovalo na podanie žaloby zamestnancov (pracovníkov) ako jednotlivcov, a nie žalobcu, ktorý dokonca žiadne jeho právo, ktoré malo byť porušené v dôsledku prijatia spornej novely, alebo ktoré by mu priamo zo Smernice vyplývalo ani nedefinoval, keď novela zákona č. 470/2011 Z. z. nepredstavuje legislatívnu činnosť, ktorá priamo zasiahla do súkromnoprávnych vzťahov, keďže vstúpila do obsahu hmotnoprávnych vzťahov adresátov právnej normy zamestnancov a ich zamestnávateľov, avšak týmto adresátom novely právnej normy žalobca nebol, a preto mohlo dôjsť k zhoršeniu hmotnoprávneho postavenia iba zamestnancov. Žalobca, ako správne uviedol súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku, nepreukázal splnenie ani druhej podmienky (obsah práv, ktoré smernica jednotlivcovi priznáva, musí byť dostatočne identifikovateľný priamo z ustanovení smernice) a nakoľko, ako už odvolací súd uviedol, zákon č. 470/2011 Z. z. (sporná novela) nevylúčila možnosť zamestnávateľov zabezpečovať pre svojich zamestnancov zdravotnú službu prostredníctvom externých dodávateľov, t. j. nezakázala ju, naopak ju pripúšťala, neexistuje príčinná súvislosť medzi transpozíciou Smernice 89/391/EHS, t. j. porušením tvrdenej povinnosti žalovaného ako štátu a vzniknutou škodou vo forme ušlého zisku žalobcu ani podľa zákona č. 514/2003 Z. z., a ani v zmysle rozhodovacej činnosti SD EÚ, keď v konaní nebolo sporným, že v záujme presnej a jednoznačnej transpozície bol prijatý zákon, ktorým sa zmenili ustanovenia upravujúce pracovnú zdravotnú službu v zákone o BOZP, pričom táto úprava už bola z tohto zákona vyňatá a uvedené služby od 01. 08. 2014 upravuje zákon č. 355/2007 Z. z. v ktorom povinnosť ich zabezpečiť pre všetky kategórie zamestnancov vyplýva z § 30a.

2.5. Podľa názoru odvolacieho súdu je vecne správnym aj výrok napadnutého rozsudku, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o nároku na náhradu trov konania podľa zásady úspechu v spore (§ 255 ods. 1 CSP), keď sa odvolací súd nestotožnil s argumentáciou žalobcu v podanom odvolaní, že tento sa na súd obrátil s legitímnou otázkou súvisiacou s normotvornou činnosťou žalovaného, ktorá mala preukázateľne vplyv na jeho podnikateľskú činnosť a tiež, že žalovaný disponuje pracovníkmi s právnickým vzdelaním s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 09. septembra 2004, sp. zn. II. ÚS 78/03, preto nesprávne priznal náhradu trov žalovanej. Procesný úspech v plnom rozsahu na strane žalobcu znamená stav, pri ktorom súd v plnom rozsahu vyhovie jeho žalobe a vydá rozsudok v súlade s navrhovaným petítom, pričom v posudzovanej veci bol žalobca s nárokom, ktorý si proti žalovanej uplatnil neúspešný v celom rozsahu, nakoľko súd prvej inštancie žalobu zamietol a preto nárok na náhradu trov má žalovaná. K odkazu na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 09. septembra 2004, sp. zn. II. ÚS 78/03, z ktorého vyplýva, že v prípade, ak strane sporu disponujúcej

viacerými pracovníkmi, ktorí majú právnické vzdelanie súd neprizná náhradu trov právneho zastúpenia, nebude porušené základné právo na právnu pomoc a rovnosť účastníkov podľa § 47 ods. 2, 3 Ústavy Slovenskej republiky, pretože tieto trovy nepovažuje za účelne vynaložené, odvolací súd uviedol, že v posudzovanej veci nie je možné od žalovanej spravodlivo požadovať, aby sa jej špecializovaní právnici venovali aj vzdialenej oblasti práva, akou náhrada škody, ktorá mala žalobcovi vzniknúť v súvislosti s nesprávnou implementáciou Smernice rady 89/391/EHS určite je, a preto využitie práva na služby advokáta aj v situácii, že má k dispozícii právnikov, ktorí však nemusia mať potrebnú odbornú kvalifikáciu a prax na daný predmet konania, nie je možné považovať za využitie práva na súdnu ochranu v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky. Práve naopak, ide o využitie Ústavou Slovenskej republiky zaručeného práva na právnu pomoc zahŕňajúce právo strany sporu zvoliť si, či sa nechá alebo nenechá zastúpiť v konaní a prípadne tiež kým. Právne zastúpenie je tak ponechané úplne na jeho vôľu, a to bez ohľadu na to, či by sa bol schopný zastupovať sám. Dôvody rozhodnutia strany sporu nechať sa v konaní zastúpiť advokátom nemožno hľadať len v nedostatku jeho právneho vzdelania, ale napríklad aj vo väčšej miere objektivity zástupcu, jeho konkrétnej špecializácii na danú problematiku a podobne. Súčasťou základného práva na právnu pomoc je aj právo na úhradu účelne vynaložených trov konania, pričom akceptovanie názoru žalobcu (o tom, že účastník konania, resp. strana sporu, disponujúca právnym oddelením alebo zamestnávajúci zamestnancov s právnickým vzdelaním nemá nárok na náhradu trov konania za právne zastupovanie v konaní) by de facto znamenalo, že nárok na náhradu trov za právne zastupovanie v konaní nemajú všetky subjekty, čo by viedlo k ich diskriminácii a nerovnému postaveniu v konaní. Účelnosť trov vynaložených na právnu pomoc je možné vyvodiť z článku 47 Ústavy Slovenskej republiky a v podstate znamená, že trovy právneho zastúpenia treba možno považovať za účelne vynaložené trovy. Každý má právo na to, aby bol zastúpený advokátom. Trovy potrebné na účelné uplatňovanie alebo obranu práva sa nemôžu posudzovať ako celok a aj keď strana sporu má právo na náhradu trov konania, pretože mala plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne. To platí ako na trovy, ktoré boli označené ako nevyhnutné, i pre trovy právnej pomoci, pričom účelnosť trov, ktoré si žalovaný v konaní uplatnil, bude súd prvej inštancie posudzovať až v rozhodnutí, ktorým bude rozhodovať o ich výške.

2.6. K námietke žalobcu, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté nariadenie znaleckého dokazovania (odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. e) CSP), odvolací súd uviedol, že vykonanie tohto dôkazu nepovažoval (v zhode so súdom prvej inštancie) v súlade so zásadou procesnej ekonomie za potrebné, keďže v konaní bolo preukázané, že žalobca nie je v spore aktívne legitimovaným subjektom, a preto vykonanie tohto dôkazu by bolo zbytočné a v rozpore s procesnou ekonomikou.

2.7. K odvolacej námietke žalobcu, že mu súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) C. s. p.), zistený skutkový stav neobstoí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené (§ 365 ods. 1 písm. g) C. s. p.), považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že žalobca k týmto odvolacím dôvodom v podanom odvolaní nič bližšie neuviedol, preto sa nimi nebolo možné v odvolacom konaní zaoberať. Ak strana sporu iba formálne odcituje odvolací dôvod bez toho, aby ho konkretizovala v súvislosti s napádaným rozhodnutím, a neuvedie konkrétne pochybenia (vadu, skutočnosti), v ktorých má naplnenie odvolacieho dôvodu spočívať, odvolací súd na takýto formálne uplatnený odvolací dôvod neprihliada a v zmysle ust. § 373 ods. 1 veta druhá CSP ani na doplnenie odvolacích dôvodov nevyzýva, pričom v posudzovanej veci odvolací súd existenciu tohto odvolacieho dôvodu ani nezistil.

2.8. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že v odvolacom konaní plne úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. V jeho obsahu na stranách 1 až 16 po stranu 5 podaného dovolania rekapituluje skutkový stav veci ohľadom transpozície dotknutej smernice Slovenskou republikou do roku 2015, od strany 5 cituje ustanovenia CSP (§ 419 až § 450), od strany 6 po stranu 14 popisuje prečo podľa názoru dovolateľa žalovaná zodpovedá za škodu spôsobenú normotvornou činnosťou v rozpore s právom EÚ, aké sú podmienky pre vznik takej zodpovednosti

žalovanej (prvá, druhá a tretia podmienka), na strane 14 - 15 v článku VI. dovolania konštatuje porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku odmietnutia súdom prvej inštancie vykonať navrhnuté dôkazy (znalecké dokazovanie na položené tri otázky ohľadom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva EÚ, znalecké dokazovanie expertom z Českej republiky a znalecké dokazovanie na určenie výšky škody), od strany 15 po stranu 16 v článku VII. dovolania zotrval na svojom skoršom názore o nepriznaní nároku na náhradu trov konania žalovanej pre povahu prejednávanej veci a povahu žalovanej s odkazom na nález ústavného súdu (II. ÚS 78/03).

4. Žalovaná k dovolaniu uviedla, že v ňom absentuje vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP a konanie netrpí vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP. Navrhla dovolanie odmietnuť, alternatívne ho zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie

ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), o taký prípad v prejednávanej veci nešlo.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva. Dovolací dôvod nemožno vymedziť s odkazom na podania uskutočnené pred súdom prvej inštancie alebo odvolacím súdom (§ 433 CSP).

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

15. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§433 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

16. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

16.2. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16.3. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba

rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

18. Dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania vyvodzovanú dovolateľom z § 420 písm. f) CSP. Tento dovolací dôvod vymedzil nevykonaním navrhnutého znaleckého dokazovania súdom prvej inštancie, čo nenapravil ani odvolací súd.

18.1. K dovolacej argumentácii žalobcu ohľadom nevykonania dôkazov dovolací súd uvádza, že i keď právna úprava ukladá sporovým stranám povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, súd nie je viazaný návrhmi na vykonanie dokazovania a ani nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Posúdenie toho, či sa vyhovie návrhu na vykonanie dokazovania, a ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, bolo vecou súdu, a nie účastníkov konania. Najvyšší súd to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/1993, v ktorom vysvetlil, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu znátočnosti znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania. V rozhodnutí, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 125/1999, najvyšší súd vysvetlil, že ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Súčasná rozhodovacia prax dovolacieho súdu na samej podstate týchto skorších právnych záverov najvyššieho súdu nič nezmenila. To znamená, že pokiaľ súd prvej inštancie nevykoná žalobcom navrhnuté dokazovanie znaleckým skúmaním a tento postup náležite zdôvodnil nadbytočnosťou a hospodárnosťou konania, čo vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia (viď bod 23. rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s bodom 35. a 36. rozhodnutia odvolacieho súdu) nekoná spôsobom relevantným z hľadiska § 420 písm. f) CSP. Tiež platí, že znalci nepatria zodpovedanie právnych otázok, teda aby vnímané skutočnosti hodnotil a z nich vyvodzoval právne závery. Za také možno považovať otázky, ktorými sa dovolateľ domáhal pribrať do konania „experta“ (znalca) na právo EÚ z dôvodu zodpovedania toho, či nesprávnou transpozíciou smernice (ne)bolo porušené právo EÚ, či išlo o porušenie v intenzite závažného porušenia práva EÚ a či také porušenie zakladá právo pre právnické osoby a povinnosť členského štátu [malo ísť o nasledujúce otázky: Posúďte, či bolo závažným spôsobom porušené úijné právo nesprávnou právnou úpravou vnútroštátnej legislatívy a to zákonom č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene doplnení niektorých zákonov v príslušnom znení vo vzťahu k smernici EÚ 89/391/EHS zo dňa 12. 06. 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšovania bezpečnosti a zdravia pracovníkov pri práci? Či existencia právoplatného rozsudku o nesplnení si povinnosti členského štátu EÚ v tej istej veci spĺňa znaky dostatočne závažného porušenia európskeho práva? Či porušená norma zakladá právo vo vzťahu ku škode pre právnické osoby alebo povinnosť pre členský štát?]. Inak povedané znalecký posudok slúži ako dôkazný prostriedok v tých prípadoch, kedy sa na posúdenie určitých čiastkových otázok vyžadujú špecifické odborné znalosti, právne posúdenie vecí, t. j. či (ne)boli naplnené podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu, a či je nárok v žalobe opodstatnený, je však výlučne vecou súdu a nie znalca. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že znalecké dokazovanie malo predovšetkým riešiť sekundárne dôvody, pre ktoré bola žaloba zamietnutá (vznik zodpovednosti za škodu), keď primárny

dôvod pre zamietnutie žaloby pre nedostatok vecnej legitímácie nebol výslovne dotknutý.

19. Pokiaľ žalobca prípadne vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj z dôvodu nesprávneho vyhodnotenia dôkazov, nesprávneho zistenia skutkového stavu veci, dovolací súd považuje za potrebné opakovane zdôrazniť, nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2018, 3Cdo/94/2018, 6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

20. Ak by žalobca prípadne vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj v dôsledku právnej argumentácie súdov [napr. či žalobcovi (ne)svedčí vecná legitímácia, či (ne)boli naplnené podmienky zodpovednosti za škodu žalovanej, či tu (ne)boli dôvody osobitného zreteľa pre nepriznanie trov konania úspešnej strane a pod.]. Dovolací súd k tomu uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľkou tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020). Otázkami správneho právneho posúdenia veci sa dovolací súd pri dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f) CSP nemá možnosť zaoberať. Ich riešením by sa dovolací súd mohol zaoberať len pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP.

21. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

22. Dovolateľ v dovolaní ako dovolací dôvod uviedol § 421 ods. 1 písm. b) CSP avšak ho nevymedzil zákonu zodpovedajúcim spôsobom.

22.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

22.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu

otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie prípúšťa.

22.3.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) tvrdiť (a prípadne i doložiť), že takáto otázka doteraz nebola riešená dovolacím súdom, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

22.4. Podľa názoru dovolacieho súdu dovolanie v danej veci trpí tzv. monolitickou argumentáciou, dovolateľ totiž v dovolaní nerozlišuje argumentáciu pre uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP od dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. b) CSP, vzájomným zmiešavaním dôvodov trpí zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť, súladnosť a právna konzistentnosť prejavu dovolateľa (obdobne napr. 9Cdo/12/2022, 9Cdo/62/2022, 9Cdo/72/2021 a iné). Z dovolania nevyplýva konkrétne formulovaná právna otázka (jej vymedzenie), ani zodpovedanie toho, v čom spočíva nesprávnosť jej riešenia odvolacím súdom a ako mala byť táto otázka správne riešená. Bez formulácie právnej otázky nemožno posúdiť, či táto (ne)bola riešená dovolacím súdom, či jej riešenie dovolacím súdom (nie)je rozdielne, alebo či sa jej riešením odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že pri identickej právnej otázke je vylúčená i kumulácia dovolacích dôvodov v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, lebo nemožno tvrdiť, že tu malo dôjsť k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a súčasne, že takáto prax dovolacieho súdu tu nie je alebo, že tu ide o rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Žalobca iba poukazoval na skutkové deficity a nesprávne právne závery súdov, s ktorými polemizoval a vyslovoval s nimi nesúhlas. Takým spôsobom sa mu však nepodarilo vymedziť právnu otázku v niektorom z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 CSP v nadväznosti na rozhodnutie odvolacieho súdu vydané v tejto veci. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP nezodpovedá právnej úprave. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným zásahom narušajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu i princípov rovnosti (vrátane „rovnosti zbraní“) a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom dovolateľov, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Ústavný súd v uznesení sp. zn. I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15. odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20.) k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020). Za také ale nemožno považovať dovolanie v tejto veci.

22.5. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho dôvodu dovolateľom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

23. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu, ktorým prípadne mienil namietat' nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

24. Pokiaľ dovolateľ mienil dovolaním napadnúť aj potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania pred súdom prvej inštancie a výrok rozsudku o trovách odvolacieho konania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 CSP, dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je v zmysle § 421 ods. 2 CSP vylúčená, ak odvolací súd

rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). Pretože v § 357 písm. m) CSP je uvedené uznesenie o nároku na náhradu trov konania, v zmysle § 421 ods. 2 CSP je priamo zákonom vylúčená prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania (porovnaj napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/71/2019, 7Cdo/276/2019, uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 56/2017, bod 27. a iné). Na základe uvedeného najvyšší súd dovolanie žalobcu v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania. V tomto kontexte dovolací súd pripomína, že nesprávne právne posúdenie nezakladá ani prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

25. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 256 ods. 1 a § 257 CSP tak, že úspešnej žalovanej priznal nárok na ich náhradu v plnom rozsahu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zaviniť žalobca a dovolací súd nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa pre uplatnenie moderačného oprávnenia o nepriznaní trov dovolacieho konania úspešnej žalovanej.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.